

Nærings- og fiskeridepartementet
postmottak@nfd.dep.no

Vår saksbehandler
Liz Helgesen

Kopi til

Vår dato
30.10.2014

Vår referanse
DOK/2014/01591

Deres referanse

Unios høringssvar NOU 2014:4 Enklere regler - bedre anskaffelser. Forenkling av det norske anskaffelsesregelverket

Positiv til forenkling av regelverk

Unio mener at NOU 2014:4 dokumenterer kompleksiteten og utfordringene i dagens regelverk på en god måte. Dagens regelverk framstår som unødig komplisert og bør forenkles.

Unio mener at utvalget kommer med mange gode endringsforslag. Det offentlige har en viktig funksjon som innkjøper: sikre en effektiv forvalter av fellesskapets midler, samt tilrettelegger av et seriøst arbeidsliv, ved å gå foran med tanke på energi og miljø, opprettelse av læreplasser mm. Unio ønsker et regelverk som ivaretar disse kriteriene.

Unio støtter utvalgets forslag om at regelverket skal rendyrke prinsippene om likebehandling, gjennomsiktighet, konkurranse og forholdsmessighet i lovteksten. I tillegg støttes mindretallets presisering av at prinsippene om forutberegnelighet og etterprøvbarhet kommer inn i lovtekst.

Regelverkets formål må romme andre hensyn en anskaffelsesfaglige

Utvalgets flertall ønsker å fjerne bestemmelsen i dagens regelverk som blant annet berører lønns- og arbeidsvilkår, HMS, skatteattest, læreplasser, miljø og livssyklusluskostnader. Unio tar avstand fra dette og støtter mindretallets syn knyttet til lovens formål:

Utvalgets mindretall foreslår at formålet angis å være størst mulig samlet verdiskaping, basert på effektiv bruk av samfunnets ressurser og konkurranse, samtidig som oppdragsgiver opptrer med stor integritet og at anskaffelsen skjer på en samfunnstjenlig måte. Med dette ønsker mindretallet å fremheve at formålet med offentlige anskaffelser er bredere. I «samfunnstjenlig» ligger både krav til åpenhet og kontroll, samt ivaretagelse av viktige samfunnshensyn som miljø og innovasjon.

Det offentlige må bruke sin innkjøpsmakt til både å gjøre gode innkjøp og gå foran som godt eksempel i kampen mot sosial dumping og arbeidskriminalitet.

Også sett i lys av EUs nye anskaffelsesdirektiv der mulighet til å vektlegge andre hensyn utover tradisjonelt anskaffelsesfaglige framheves (sosiale hensyn, miljø, ledighet etc), framstår det som spesielt underlig at dette punktet foreslås fjernet.

Unio går imot endring i unntak for helse og sosialtjenester

Innenfor dagens regelverk kan offentlige oppdragsgivere reservere konkurranse for bare ideelle organisasjoner ved kjøp av helse- og sosialtjenester. Unntaket følger av at skillet mellom prioriterte og uprioriterte tjenester faller bort i EUs nye anskaffelsesdirektiv (2014/24/EU).

På oppdrag fra regjeringen gjennomførte professor Fredrik Sejersted en rettslig vurdering av om unntaket kan videreføres etter gjennomføringen av nytt anskaffelsesdirektiv (<http://www.regjeringen.no/pages/38753058/Sejersted.pdf>). Sejersted konkluderer med at unntaket ikke kan videreføres, men mener samtidig at det fortsatt vil være et visst handlingsrom for å ivareta hensynet til de ideelle aktørene ved offentlig innkjøp.

Unio mener at det bør utformes norske regler for kjøp av slike tjenester slik at ideelle organisasjoner med god erfaring og kompetanse bør kunne stå sterkt i framtidige konkurranser.

Unio går imot endring i loven om helsepersonells taushetsplikt

Unio mener at taushetsplikt må settes høyere enn anskaffelsesfaglige hensyn og går imot anbefalinger om at lov om taushetsplikt endres. Unio mener at anskaffelseslovverk må endres slik at hensyn til taushetsplikten ivaretas.

Unio støtter forslagene til endring i prosedyre og tildelingsregler

Unio har gjennom medlemsforbund og deres medlemmer erfaring med at dagens prosedyre og tildelingskriterier kan føre til dårlige tilbudsprosesser og resultater. I forskningssektoren ser man f.eks. at "forhandlingsforbudet" kan virke begrensende på forskningens relevans, da oppdragsgiver må ha et høyt kompetansenivå innenfor den sektor det utlyses oppdrag.

Unio ser samtidig farene ved at "oppmykning" av prosedyreregler og tildelingsregler kan øke kameraderikultur og korrupsjonsliknende tilstander. Dagens regelverk er imidlertid for rigid og ressurskrevende. På totalen tror vi derfor at samfunnet er tjent med endringsforslagene. Unio vektlegger at det kreves kompetanse til å bruke regelverket.

Forskningsinstitutters særlige behov

Instituttsektoren i Norge utfører nesten ¼ av all forskning i Norge målt som andel av samlet investering i FoU. Det er tverrpolitisk enighet om at instituttene inngår i en kunnskapsmessig arbeidsdeling med regionale og nasjonale institutter og er en viktig bidragsyter når det gjelder forskningsbasert rådgivning til forvaltningen samt som leverandør av anvendt forskning til næringsliv og offentlig forvaltning.

Instituttene både konkurrerer og samarbeider med universitets- og høyskolesektoren (UH), andre institutter og konsulentselskaper. Når UH sektoren i større grad er avhengig av å hente inn

eksterne prosjektmidler og konsulentbransjen beveger seg inn på områder for vitenskapelig kunnskapsproduksjon, er situasjonen for instituttsektoren vanskelig, blant annet fordi konkurransebetingelsene ikke er de samme for f.eks. UH sektoren og instituttsektoren.

Det er grunn til bekymring for arbeidsvilkårene for ansatte ved instituttene. Behovet for å hente inn eksterne driftsmidler er avgjørende for instituttene eksistens, noe som leder til en situasjon der de ansatte bruker stadig mer av tiden på akkvisisjon hvor bare en liten brøkdel av søknadene blir innvilget. En slik situasjon fører til stadig mindre tid til faglig utvikling for de ansatte og den langsiktige kunnskapsproduksjonen blir skadelidende. For å redusere omfanget av akkvisisjonsarbeidet, foreslår Unio at anbudsgrensen for offentlig innkjøp av FoU-oppdrag heves til 1 mill. kr.

Større fleksibilitet i kriterier for tildeling

Unio mener det er positivt at bruk av "laveste pris" er fjernet fra tekst. Det er fortsatt mulig å velge tilbydere med laveste pris, men ved å framheve andre kriterier gis innkjøper større fleksibilitet. Unio mener også at dette bidrar til bedre kvalitet og et ryddigere arbeidsliv.

Bruke handlingsrommet innenfor EØS-avtalen

Det særnorske regelverket gir et stort handlingsrom. Utnyttelsen av dette handlingsrommet er i tråd med regjeringens europapolitikk. Sejersteds rapport angående unntak for ideelle organisasjoner viser et handlingsrom der det umiddelbart ser låst ut. Når det gjelder oppdragsforskning fra det offentlige ser vi eksempelvis at Norge i mindre grad enn nordiske naboland benytter unntak for forskning¹.

Det vil være flere eksempler der det særnorske regelverket ikke harmonerer helt med EØS-direktivene. Unio mener at norske myndigheter i større grad bør utfordres til å utnytte mulighetene til videreføring og utvikling av nasjonalt regelverk.

Bedre oppfølgingsarbeid for å forbedre kvalitet

Det er behov for systematisk oppbygging av anskaffelseskompetanse i det offentlige. Denne kompetansen må inkludere innkjøpers bredere samfunnsfunksjon, i tillegg til tradisjonell anskaffelseskompetanse: Hvordan ivareta sosiale hensyn, - miljø, fremme innovasjon m.m.

Det er behov for skoling og bevisstgjøring av innkjøpere. Det er nødvendig å eksemplifisere og promotere hvordan anskaffelsen skal være samfunnstjenlig. Difi gjør en god jobb på området, men det er behov for forsterkninger og tiltak som kan spre kompetansen særlig til de mindre innkjøpsmiljøene i små kommuner.

¹ Forskningsprosjekter slipper utlyses dersom forskningen rapporteres i offentlig tilgjengelige publikasjoner eller institusjonen selv delfinansierer forskning. I Norge brukes nesten ikke dette unntaket (DN, 30. august 2014)

Utarbeide kravspesifikasjoner og veiledere sammen med fagfolk

I NOU-en diskuteres utfordringer knyttet til kvalitet i tjenester knyttet til helse- og sosialsektor spesielt. Unio ønsker å poengtere at det ligger en kvalitetsgaranti i profesjonsstudier. Kravspesifikasjoner bør følgelig fokusere på utdanningskrav hos tjenestetilbyder. I tillegg bør relevante profesjoner aktivt ta del i utarbeidelse av kriterier og veiledere rettet mot kjøp av tjenester innenfor deres kompetanseområde.

Vennlig hilsen

Unio

Ingjerd Hovdenakk
sekretariatssjef

Liz Helgesen
seniorrådgiver

